

A close-up portrait of Willy de Zoete, a woman with short, wavy blonde hair, looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. She is wearing a dark-colored top with a vibrant floral pattern in shades of pink, red, and purple. The background is a soft, out-of-focus green and white.

Beeld: BIZ Grote Polder

GEDEPUTEERDE WILLY DE ZOETE VAN ZUID-HOLLAND:

‘Bedrijventerreinen zijn nog te vaak de hete kooltjes in het stedelijk weefsel’

Verduurzaming van de bedrijventerreinen is een belangrijke pijler in de economische strategie van de provincie Zuid-Holland die ruim zeshonderd terreinen telt. Als enige provincie heeft Zuid-Holland tot nu toe het Convenant Verduurzaming Bedrijventerreinen ondertekend. Met de ondertekening kan de provincie volgens gedeputeerde Willy de Zoete (ChristenUnie-SGP) een forse, tot nu toe onvoorziene bijdrage leveren aan de ambities van het Klimaatakkoord en daarmee twee vliegen in een klap slaan: samenwerking stimuleren en verduurzamen.

Bedrijventerreinen in Zuid-Holland zijn volgens onderzoek van Rienstra Beleidsonderzoek en Beleidsadvies gemiddeld voor slechts 1 procent van hun grondoppervlakte voorzien van groen-blauwe structuren. Wat doet de provincie om bedrijventerreinen te vergroenen?

Willy de Zoete: 'Dit college heeft klimaatverandering, energietransitie, biodiversiteit en publiek-private samenwerking hoog op de agenda staan. We zetten hiervoor meerdere instrumenten in. Samen met de waterschappen hebben wij een klimaatatlas ontwikkeld (<https://zuid-holland.klimaatatlas.net/>, red.). In deze atlas kan iedereen heel precies per gebouw zien, waar het heel warm wordt, waar de wegen overstromen en waar de bodemdaling voor overlast zorgt. Dit is belangrijke informatie als je wilt weten waar de grootste problemen zich voordoen of als je bijvoorbeeld overweegt je ergens te vestigen.

'Verduurzaming van de bedrijventerreinen is een belangrijke pijler in onze economische strategie. Nu zijn de terreinen helaas

nog te vaak de hete kooltjes in het stedelijk weefsel. Hier willen wij graag verandering in brengen. Wij hebben, als enige provincie tot nu toe, het Convenant Verduurzaming Bedrijventerreinen ondertekend en hebben onze subsidieregeling voor energiematregelen verbreed naar de verduurzaming van de bedrijventerreinen. Dit convenant richt zich met name op de energietransitie. Wel zijn er mogelijkheden voor financiële steun voor projecten voor koeling en waterberging. Denk aan groene daken, bomen en wadi's.'

Uit dat onderzoek blijkt ook dat er geen significant verschil zichtbaar is tussen oude en nieuwe bedrijventerreinen. De toenemende roep de openbare ruimte aan te passen op een veranderend klimaat vertaalt zich dus niet door in meer groen en blauw op nieuwe bedrijventerreinen. Heeft dit de aandacht bij de provincie, hoe wordt hieraan gewerkt en waaruit blijkt dat?

'We merken dat dit een proces van lange adem is. De aandacht voor vergroening van bedrijventerreinen is relatief nieuw maar groeit gestaag. Dat blijkt uit

positieve signalen van parkmanagers, gemeenten en van ondernemers zelf. We zien in de praktijk langzamerhand goede initiatieven ontstaan en werken eraan om ook zelf goede voorbeelden te realiseren. Zoals we in Leiden met de gemeente, bedrijven en partijen als IVN samenwerken aan een pilot op bedrijventerrein Roomburg. Ook onze planvormingssubsidie voor bedrijventerreinen is afgelopen jaar regelmatig gebruikt voor onderzoeken naar vergroening en vergroting van biodiversiteit, zoals bij bedrijventerreinen in Drechtsteden en op Voorne-Putten.

'Een belangrijk onderdeel van ons beleid is ook het vergroten van de organisatiegraad van bedrijventerreinen. Voor meerdere thema's geldt dat een mate van organisatie van belang is voor het nemen van collectieve maatregelen. Maar kennisdeling is minstens zo belangrijk. Daarom is het goed dat we samen met Steenbreek en IVN werken aan informatiemateriaal met goede voorbeelden, een concreet stappenplan en financiering. We benutten bovendien onze netwerken op bedrijventerreinen – veelal via parkmanagers en

onze accountmanagers – om deze informatie te delen.’

De provincie wil bedrijventerreinen duurzamer en aantrekkelijker maken. Wat betekent in dit verband aantrekkelijker?

‘Een aantrekkelijk bedrijventerrein heeft voldoende gezond groen buiten en binnen. Het oogt en is vaak ook schoner. Dit heeft een positief effect op het welbevinden van de medewerkers. Vergis u niet, rond de 470.000 mensen werken op bedrijventerreinen. Op die manier kan je beter gemotiveerd personeel aantrekken en vasthouden. Ook wijst onderzoek uit dat groenere werkomgevingen bijdragen aan een hogere productiviteit en minder ziekteverzuim. Daarbij heeft groen een positief effect op het imago. Een gezond, groen bedrijventerrein ligt dus in veel opzichten beter in de markt. En voor eigenaren niet onbelangrijk: ook de waarde van het vastgoed is vaak hoger.’

Wat is de rol van de provincie in deze om daar werk van te maken en hoe verhoudt deze zich tot gemeenten, ondernemers op de bedrijventerreinen?

‘Ruimtelijke aantrekkelijkheid is primair de verantwoordelijkheid van gemeenten en ondernemers zelf, maar de provincie stimuleert in haar gesprekken met gemeenten en ondernemers en ondernemersverenigingen wel die samenwerking. Onze ervaring leert dat samenwerkende ondernemers beter voor hun terrein zorgen en dat het beheer daardoor efficiënter wordt.’

De nieuwe subsidieregeling ‘Verduurzaming bedrijventerreinen’ is verbreed met de thema’s klimaatadaptatie en biodiversiteit. Wat houdt dat concreet in?

‘Naast het subsidiëren van energiemaatregelen zetten we inderdaad ook breder in op duur-

zaamheid: we stellen middelen beschikbaar voor maatregelen klimaatadaptatie en voor vergroten van de biodiversiteit. Denk aan maatregelen die de gevolgen van hevige regenbuien of hitte kunnen beperken, zoals bijvoorbeeld waterbergingsvakken, wadi’s, groene parkeerplaatsen, groenstroken, bomenaanplant, groene daken en gevels. Maar dus ook voor maatregelen ter vergroting van de biodiversiteit zoals de aanleg van voorzieningen als nest- en schuilgelegenheden, vruchtbomen, bloemrijke beplanting van overhoeken en bermen, en groene erfafscheidingen.’

Voor ondernemers is er eigenlijk geen businesscase voor maatregelen met betrekking tot klimaatadaptatie en biodiversiteit. Hiervoor is volgens de provincie extra stimulans nodig. Welke rol kan de provincie hierin spelen?

‘We stellen informatie beschikbaar over nut en noodzaak, delen praktische informatie en stellen financiële middelen beschikbaar. Zo is nog steeds niet algemeen bekend dat een groen dak 40 tot 50 jaar meegaat en een zwart dak 20 tot 25 jaar. De dakbedekking verouderd namelijk minder snel als gevolg van uv-straling. Over een periode van 25 jaar is een groen dak tot 26 procent voorde-

liger in aanleg en onderhoud dan een traditioneel zwart dak.

‘Afhankelijk van de isolatie zelf is het onder een groen dak 4 graden Celsius koeler op warme dagen. Bij oudere daken van voor 1987 kan het verkoelende effect van vergroening zelfs tot 75 procent besparing op de airconditioning betekenen. Bovendien dragen de airco’s met hun warmte weer bij aan het hitte-eilandeffect. Daarnaast heeft een groen dak met een dikkere substraatlaag een hogere isolatiewaarde in de winter. Dit kan al snel 20 procent schelen in de stookkosten. Een groene gevel heeft ook een isolerende werking tegen kou en warmte. Het temperatuurverschil tussen een groene en een gewone gevel kan al snel oplopen tot 6 graden Celsius. Dat zijn maatregelen die dus snel twee kanten op werken.

‘Uiteindelijk zijn het de lokale partijen – waaronder ondernemers zelf – die het belang van een gezond, groen bedrijventerrein moeten onderkennen. Een groene inrichting van een bedrijventerrein draagt immers niet alleen bij aan kostenreductie, maar ook aan de gezondheid en het welbevinden van de werknemers op de terreinen. Maar ook voor inwoners uit de omgeving is het prettig als een bedrijventerrein schoner, veiliger oogt. Dat vergroot in zekere mate ook de betrokkenheid.’

Uit diverse studies blijkt dat bedrijventerreinen door hun versteende inrichting kwetsbaar zijn voor zowel piekbuien als hittestress. Onder meer groendaken en groengevels kunnen die kwetsbaarheid grotendeels tenietdoen. Hoe staat het met groendaken en groene gevels op de bedrijventerreinen in Zuid-Holland?

‘We hebben daar geen concrete cijfers over maar duidelijk is dat het beter kan en moet. We willen dit dan ook stimuleren. De voordelen die daarbij horen, heb ik al benoemd. Ook hier geldt het belang van samenwerking van ondernemers op bedrijventerreinen. Gezamenlijke aanpak biedt meer mogelijkheden voor een sluitende businesscase.’

Zijn er goede voorbeelden te noemen van bedrijventerreinen waar vergroend is of wordt?

‘We zien dat er meerdere initiatieven ontstaan. Zo legde Farm Frites naast zijn bedrijventerrein een natuurlijke geluidswal met kruidenrijk grasland aan, wat goed is voor de bestuivende insecten en voor kleine dieren. Een ander voorbeeld is bedrijventerrein Halfweg-Molenwatering in Nissewaard. De gemeente en de BIZ (Bedrijven Investeringszone, red.) hebben onlangs samen met de ondernemers een aantal speerpunten bepaald voor de komende 2 à 3 jaar. Vergroening van het bestaande bedrijventerrein is er een van. Vanuit Westland en Hellevoetsluis komen er waarschijnlijk subsidieaanvragen voor maatregelen vergroening bedrijventerreinen. In Leiden is er dus een initiatief op Roomburg. In Hendrik-Ido-Ambacht ontwikkelt de gemeente het bedrijvenpark Ambachtsezoom. Bij de ontwikkeling is vanaf de beginfase al rekening gehouden met waterberging en -afvoer, biodiversiteit en een groene omgeving. Dat is een mooie ontwikkeling.’

Provincie Zuid-Holland is aangesloten bij Stichting Steenbreek. Zijn er plannen voor gezamenlijke acties met betrekking tot vergroening van bedrijventerreinen?

‘Jazeker. In juni start onze campagne samen met IVN en Steenbreek voor meer gezonde, groene bedrijventerreinen. Deze campagne richt zich op de gemeenten en de bedrijventerreinen. In een reeks van webinars bespreken wij onze regelingen, kansen en belemmeringen om een bedrijventerrein gezond en duurzaam te vergroenen. Natuurlijk delen wij ook de goede voorbeelden. Daarnaast maken we samen een “Groen Boekje” waarin een overzicht staat van informatie die nodig is om succesvol een bedrijventerrein te vergroenen.’

Groen, gezonde bedrijventerreinen hebben – naast nadat zij toegevoegde waarde hebben voor de biodiversiteit en klimaatadaptatie – een positief effect op de gezondheid en welzijn van medewerkers en omwonenden. Gaat de provincie bedrijventerreinen aantrekkelijk inrichten waar medewerkers en omwonenden gestimuleerd worden om te wandelen?

‘Nee, de provincie gaat niet zelf terreinen inrichten omdat de inrichting en vormgeving de verantwoordelijkheid is van eigenaren en beheerders van terreinen. Maar de provincie kan wel faciliteren en ondersteunen. De invloed van een groene werkomgeving op de gezondheid en welzijn van medewerkers zullen we in de communicatie richting gemeenten en bedrijven zeker voor het voetlicht brengen. Hiervoor willen we het IVN vragen om deze informatie te verstrekken, zodat het aangelegde groen ook aantrekkelijk is voor de medewerkers en

uitnodigt om naar buiten te gaan voor een wandeling of om zelfs te werken. Wanneer de natuur een onderdeel wordt van het werk, gaan we er vanzelf meer belang aan hechten, wat zich uiteindelijk weer vertaalt in gezondere werknemers en voor de langere termijn de opbrengst van een groene investering.’

Welke tips heeft de gedeputeerde aan de lezers (onder andere gemeenten, ondernemers, waterschappen)?

‘Kijk vooral hoe je elkaar kunt versterken en zoek de samenwerking op. Als je met elkaar het gesprek aangaat, zie je waar ieders belang zit en waar je elkaar kunt helpen. En ga eens kijken bij terreinen waar veel groen is. Laat je inspireren. En nog iets: luister naar de wensen van de 470.000 medewerkers op de terreinen! En vraag ook eens aan mensen die nu niet op een terrein werken wanneer ze dat wel zouden willen. Wellicht komen daar verrassende ideeën uit naar voren. Ik ben ook gedeputeerde voor toerisme. Bedenk wat een impuls een groen bedrijventerrein biedt aan recreatie als men van dorp naar dorp kan fietsen langs groene wegen, biodiverse landerijen en fraaie, groene bedrijventerreinen.’

